

Reykjavíkurborg
Skóla- og frístundasvið

Viðhorf foreldra barna hjá dagforeldrum vorið 2012

Tölfræði- og rannsóknþjónusta
nóvember 2012

Efnisyfirlit

Inngangur	4
Niðurstöður	5
Svarendur	5
Val á dagforeldri	7
Viðhorf til dagforeldrafyrirkomulagsins	10
Ánægja með þjónustu dagforeldra	15
Eftirlit með starfseminni	17
Samantekt	19

Í júní og júlí 2012 var framkvæmd viðhorfskönnun meðal foreldra barna sem nýttu sér þjónustu dagforeldra í Reykjavík. Þetta er í fjórða sinn sem viðhorfskönnun hefur verið gerð meðal þessara foreldra en slík könnun hefur verið framkvæmd annað hvert ár frá 2006.

Markmið könnunarinnar var að kanna viðhorf foreldra til þjónustu dagforeldra og þjónustu Reykjavíkurborgar. Send var út beiðni um þátttöku á netfang foreldra sem voru með barn sitt hjá dagforeldri í 3 mánuði eða lengur veturinn 2011 -2012. Var foreldralisti frá maímánuði notaður sem grunnur en þá voru alls 904 börn skráð, þar af 867 sem höfðu verið í þrjá mánuði eða lengur. Svarhlutfall í könnuninni var mjög gott eða 75%.

Tafla 1. Svarhlutfall

Fjöldi barna hjá dagforeldrum í maí	867
Fjöldi svara	654
Svarhlutfall	75%

Svarendur

Alls tóku 654 foreldrar barna hjá dagforeldrum þátt í könnuninni en mun færri *feður* en *mæður* svöruðu könnuninni eða rúm 30% eins og tafla 2 sýnir. Hins vegar voru *feður* í hópi svarenda nær helmingi fleiri en í könnuninni 2010. Hærra hlutfall *mæðra* í könnuninni getur skýrst af því að mun algengara var að netfang móður var skráð en reynt var að senda á netfang föður ef það var til staðar. Sjá má í töflum 3 og 4 að svarendur voru flestir *háskólamenntaðir* eða um 60% og um 80% voru *giftir* eða *í sambúð*.

Tafla 2. Hver svarar

	Fjöldi	Hlutfall
Móðir	443	68%
Faðir	208	32%
Alls	651	100%
Svara ekki	3	

Tafla 3. Menntun

	Fjöldi	Hlutfall
Grunnskólanám	91	14%
Starfsnám/Iðnnám	79	12%
Stúdentspróf	92	14%
Háskólanám	386	60%
Alls	648	100%
Svara ekki	6	

Tafla 4. Hjúskaparstaða

	Fjöldi	Hlutfall
Gift(ur)/í sambúð	523	81%
Einhleyp(ur)	130	19%
Alls	653	100%
Svara ekki	1	

Foreldrarnir voru spurðir hvaða ár barn þeirra væri fætt og voru flest fædd 2010 sem má sjá í töflu 5. Langflest börnin höfðu verið í daggæslunni í 12 mánuði eða styttra en stór hluti eða um 35% höfðu verið í 10 til 12 mánuði í daggæslunni sem tafla 6 sýnir.

Tafla 5. Fæðingarár barnanna

	Fjöldi	Hlutfall
2011	206	32%
2010	430	67%
2007-2009	9	1%
Alls	645	100%
Svara ekki	9	

Tafla 6. Hve lengi börnin höfðu verið í daggæslunni¹

	Fjöldi	Hlutfall
3-6 mánuði	192	30%
7-9 mánuði	159	24%
10-12 mánuði	223	34%
Lengur en 12 mánuði	79	12%
Alls	653	100%

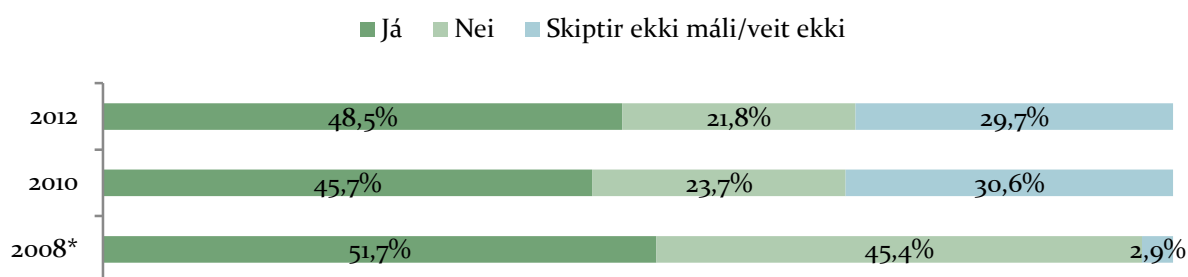
Einnig voru foreldrar spurðir í hvaða hverfi borgarinnar þeir bjuggu og voru svörin flokkuð eftir skiptingu í þjónustuhverfi Reykjavíkurborgar. Flestir foreldranna sem tóki þátt bjuggu í Árbæ/Grafarholti eða Laugardal/Háaleiti eða um 20% í hvoru hverfi. Eins voru foreldrar spurðir í hvaða hverfi borgarinnar dagforeldrið starfaði og í töflu 6 má sjá að flestir nýttu þjónustu dagforeldris í sama hverfi og þeir bjuggu eða frá 62% í 83%. Flestir sem bjuggu í Árbæ/Grafarholti nýttu sér dagforeldri í hverfinu en fæstir í Miðborg/Hlíðum. Í síðarnefnda hverfinu sóttu foreldrar helst til dagforeldra í nærliggjandi hverfum s.s. Laugardal/Háaleiti og Vesturbæ.

Tafla 7. Búseta foreldra og dagforeldra

Búseta foreldra	Búseta dagforeldris					
	Árbæ Grafarholti	Breiðholti	Grafarvogi Kjalarnesi	Miðborg Hlíðum	Laugardal Háaleiti	Vesturbæ
Árbæ/Grafarholti	83%	6%	8%	1%	2%	1%
Breiðholti	7%	70%	8%	6%	9%	1%
Grafarvogi/Kjalarnesi	16%	5%	72%	3%	3%	0%
Miðborg/Hlíðum	8%	2%	2%	62%	11%	15%
Laugardal/Háaleiti	2%	4%	5%	13%	68%	9%
Vesturbæ	2%	0%	2%	11%	4%	80%

¹ Foreldrar barna sem höfðu dvalið styttra en 3 mánuði í daggæslunni voru ekki með í könnuninni.

Um 7% foreldra voru með dagforeldri í hverfinu sem þeir bjuggu í en 30% nýttu dagforeldri í hverfi sem þeir hvorki bjuggu í né störfuðu í. Þeir sem voru með barn sitt í daggæslu í öðru hverfi en því sem þeir bjuggu í voru spurðir hvort að þeir hefðu kosið dagforeldri í sínu búsetuhverfi. Um helmingur foreldra svaraði því *játandi* að þeir hefði kosið það en tæplega þriðjungur fannst það *ekki skipta máli eða vissi það ekki*. Á mynd 1 sést að þetta eru svipaðar niðurstöður og fyrri ára þó að það hafi verið ívið fleiri sem hefðu kosið dagforeldri í sínu hverfi árið 2008.

Mynd 1. Hefðir þú frekar kosið dagforeldri í hverfinu sem þú býrð í?²

Val á dagforeldri

Mjög misjafnt var hvenær foreldrar hófu leit að dagforeldri, eins og tafla 8 sýnir, en í flestum tilvikum voru börnin á aldrinum 1-6 mánaða eða um 57%. Árið 2010 hófu foreldrar leit að dagforeldri nokkuð seinna en núna, hins vegar voru tölurnar svipaðar í ár og í niðurstöðum úr könnuninni 2008.

Tafla 8. Aldur barns þegar leit að daggæslu hófst

	Fjöldi	Hlutfall
1-3 mánaða	174	28%
4-6 mánaða	187	20%
7-9 mánaða	142	22%
Eldri en 9 mánaða	127	20%
Alls	630	100%

Börnin hófu vistun fyrr núna en í fyrri könnunum þar sem þrír fjórðu barnanna hóf vistun á aldrinum 7-12 mánaða, sem sjá má í töflu 9, meðan sama hlutfall hóf vistun á aldrinum 9-14 mánaða 2010 og 9 mánaða eða eldra 2008.

² Í könnuninni 2008 voru svarmöguleikarnir já, nei/skiptir ekki máli og veit ekki.

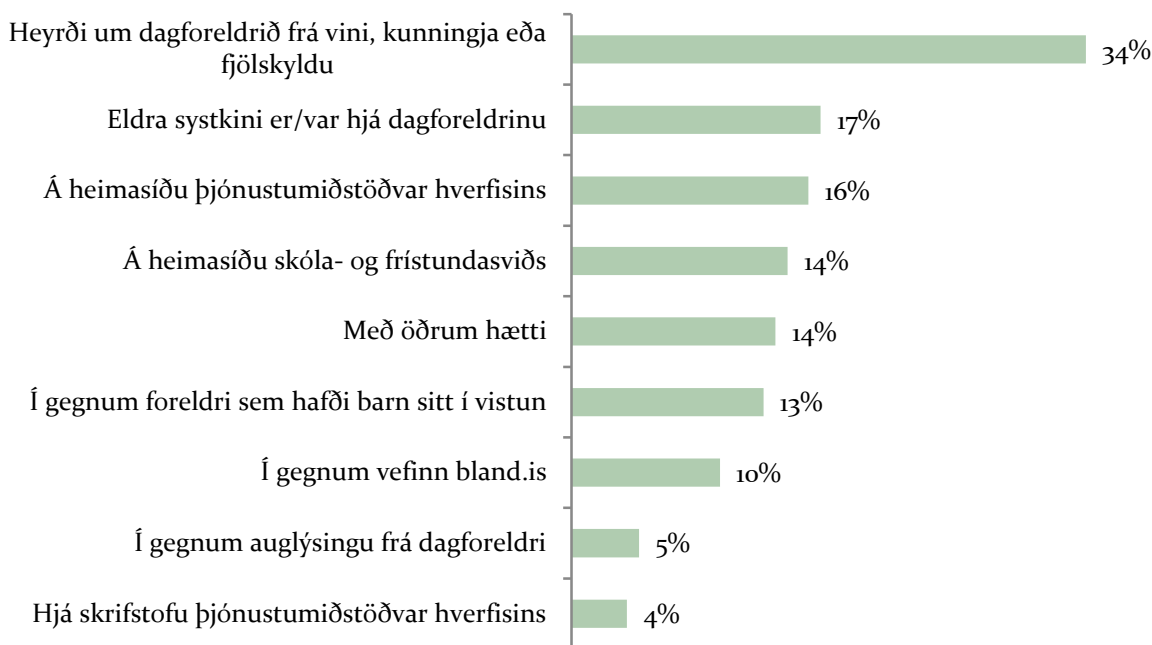
Tafla 9. Aldur barns þegar barn hóf vistun í daggæslu

	Fjöldi	Hlutfall
4-6 mánaða	32	5 %
7-9 mánaða	199	31%
10-12 mánaða	271	43%
Eldri en 12 mánaða	129	21%
Alls	631	100%

*Yngsta barnið var 3ja mánaða

Foreldrar voru spurðir hvort að barn þeirra hefði dvalið hjá öðru dagforeldri eða á leikskóla áður en það hóf núverandi vistun en 93% voru með barnið í sinni fyrstu daggæslu.

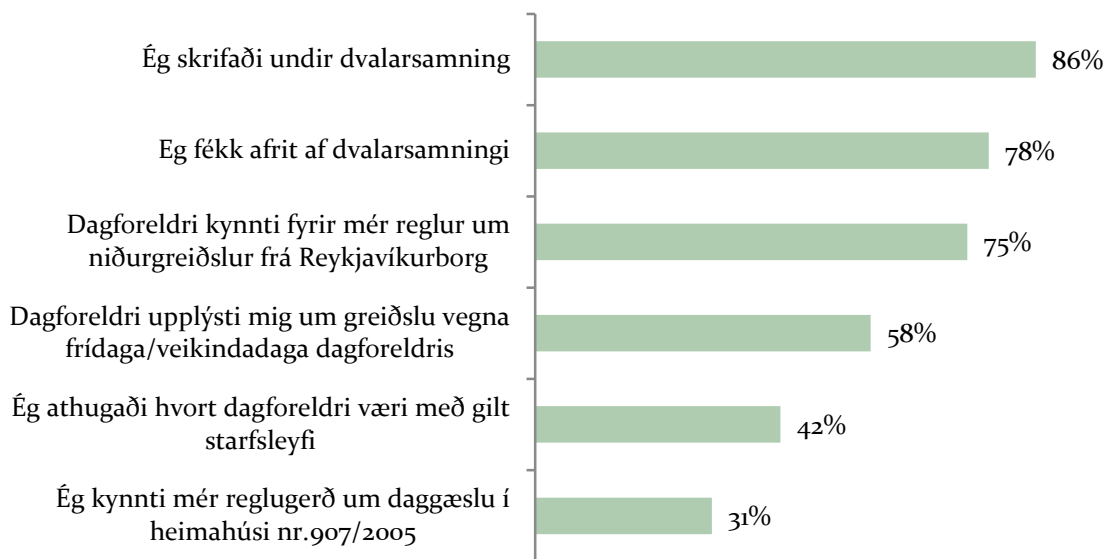
Misjafnt var hvar foreldrarnir fengu upplýsingar um dagforeldrið sem barnið dvaldi hjá eins og sést á mynd 2. Í flestum tilvikum eða 34% fengust upplýsingarnar *frá vini, kunningja eða fjölskyldu*. Næst algengast var að *elda systkini væri eða var hjá dagforeldrinu*. Nokkuð algengt var líka að upplýsingarnar hefðu fengist í gegnum *heimasíður þjónustumiðstöðvar hverfisins* (16%) og *skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar* (14%). Þeir sem sögðu að þeir hefðu fengið upplýsingar um dagforeldrið *með öðrum hætti* nefndu flestir að þeir hefðu þekkt viðkomandi, annað dagforeldri hefði bent á dagforeldrið eða að þeir hefðu fengið upplýsingar í gegnum vefinn www.dagmamma.is.

Mynd 2. Hvar fékkst þú upplýsingar um dagforeldrið sem barnið dvelur hjá núna?³

³ Merkja mátti við allt sem við átti og því er samanlagt hlutfall herra en 100%.

Foreldrar voru spurðir hvað af eftirfarandi staðhæfingum, sem sjá má á mynd 3, áttu við þegar barn þeirra hóf vistun í daggæslunni. Langflestir foreldranna sögðu að þeir *skrifuðu undir dvalarsamning, fengu afrit af honum og að dagforeldrið hefði kynnt sér reglur um niðurgreiðslur frá Reykjavíkurborg* eða þrír fjórðu foreldra eða fleiri. Þó hafði aðeins ríflega helmingur fengið kynningu á greiðslum vegna frídaga og veikindadaga dagforeldris og enn færri höfðu athugað með hvort dagforeldri væri með gilt starfsleyfi eða hvernig reglugerðin um daggæslu í heimahúsi væri. Mesta breyting milli ára var á kynningu dagforeldra um greiðslur vegna frídaga eða veikindadaga dagforeldris en í könnuninni 2008 höfðu aðeins 14% foreldra fengið slíka kynningu á móti 58% núna.

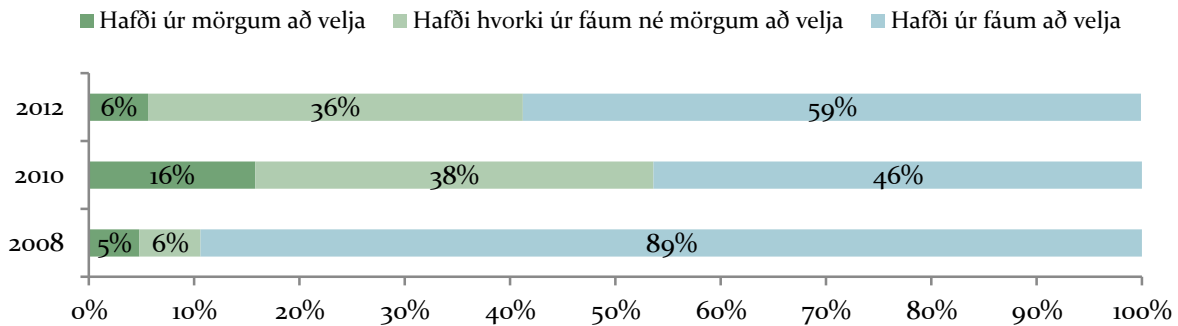

Mynd 3. Hvað af eftirfarandi staðhæfingum átti við þig við upphaf vistunar barnsins?⁴

Þegar foreldrar voru spurðir hvort að þeim hafi fundist þeir þurfa á meiri stuðningi að halda við val á dagforeldri *neituðu* langflestir því eða 87% þeirra sem er svipað hlutfall og í könnuninni 2010. Þeir sem hefðu kosið frekari stuðning nefndu helst að þeir hefðu viljað geta nálgast ítarlegri upplýsingar um dagforeldra s.s. aldur, starfsaldur, verðskrá, umsagnir og áherslur daggæslunnar í leik og umönnun. Einnig nefndu margir að þeim fannst vanta upplýsingar um rétt dagforeldra til frí, veikinda- og starfsdaga. Þá fannst sumum foreldrum þeir ekki hafa neitt val á plássi í daggæslu og þyrftu að taka fyrsta pláss sem byðist.

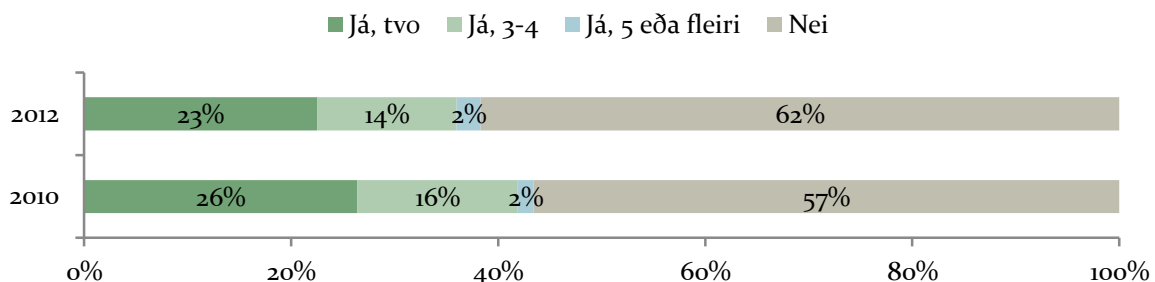
Á mynd 4 má sjá að hlutfall foreldra sem telja sig hafa úr fáum dagforeldrum að velja er komið yfir helming og er nú um 60% sem er aukning frá fyrri könnun. Þó er hlutfallið enn langt frá því sem það var árið 2008.

⁴ Merkja mátti við allt sem við átti og því er samanlagt hlutfall hærra en 100%.

Mynd 4. Við val á dagforeldri hafðir þú úr mörgum eða fáum dagforeldrum að velja?

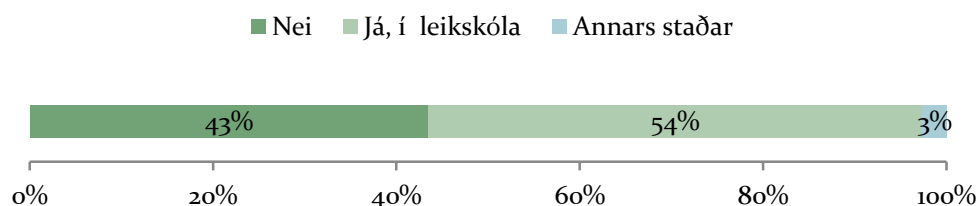
Um 62% foreldra gerði engan samanburð eða heimsótti fleiri dagforeldra en það sem þeir fengu vist hjá fyrir barn sitt sem var svipað og í könnuninni 2010. Af þeim sem gerðu einhvern samanburð skoðuðu flestir einungis *tvo* dagforeldra eða tæplega fjórðungur foreldranna sem sjá má á mynd 5. Heldur færri gerðu samanburð eða heimsóttu *3 eða fleiri* dagforeldra núna en 2010 eða 15,8% á móti 17%.

Mynd 5. Gerðir þú samanburð og/eða heimsóttir dagforeldra til að velja úr þann sem féll best að þínum óskum?

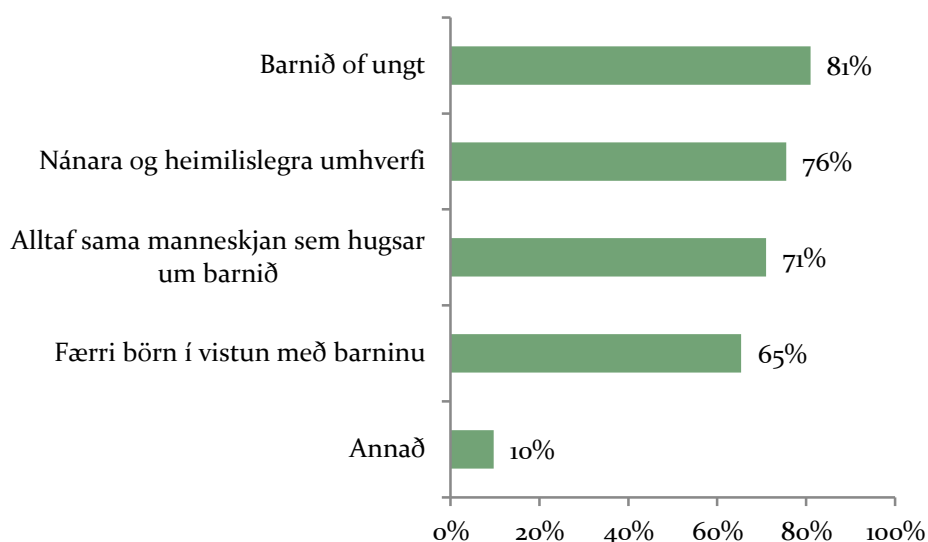
Viðhorf til dagforeldrafyrirkomulagsins

Rúmlega helmingur foreldra sagðist frekar hafa viljað fá *leikskólaláss* heldur en pláss hjá dagforeldri eins og sjá má á mynd 6 og voru það svipaðar niðurstöður og fyrri kannanir hafa sýnt. 16 foreldrar hefðu frekar kosið vistun *annars staðar* t.d. að hafa barn fyrst hjá dagforeldri en að það kæmist inn á leikskóla ekki seinna en við 2ja ára aldur, í vistun sem væri ódýrari, ungubarnaleikskóla eða hafa barnið lengur heima.

Mynd 6. Hefðir þú frekar kosið vistun í leikskóla í stað dagforeldris?

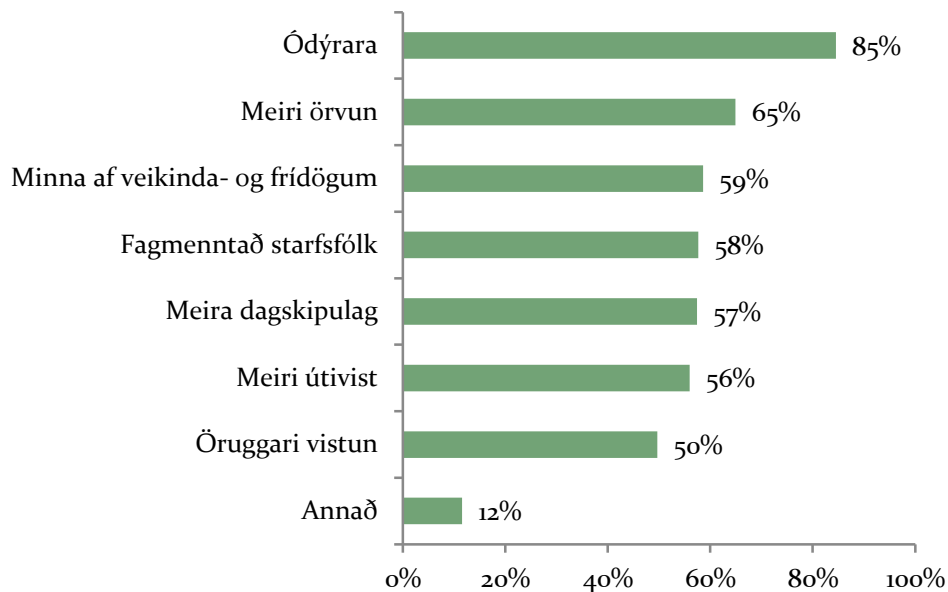
Þeir foreldrar sem sögðu sitt fyrsta val vera dagforeldri voru spurðir nánar út í hvers vegna. Helstu ástæðurnar má sjá á mynd 7 sem voru að þeim fannst *barnið of ungt* til að vera í leikskóla og vistun hjá dagforeldri væri *nánara og heimilislegra umhverfi* fyrir barnið þeirra. Einnig fannst foreldrum það kostur við dagforeldrafyrirkomulagið að það væri *alltaf sama manneskjan sem hugsar um barnið* og að *færri börn væru í vistun með barninu* en ef það væri í leikskóla. Aðrar ástæður voru t.d. að þeir þekktu dagforeldrið persónulega, það var ekki í boði að setja svo ung börn á leikskóla og að auðveldara væri að sinna þörfum svo ungra barna í minni einingu en leikskólar væru.

Mynd 7. Hvers vegna vildir þú frekar vistun hjá dagforeldri en í leikskóla?⁵

Eins voru þeir foreldrar sem sögðust frekar hafa kosið leikskóla en vistun hjá dagforeldri spurðir nánar út í það. Helsta ástæðan sem nefnd var snéri að kostnaði, það væri *ódýrara* en að hafa barn hjá dagforeldri eins og mynd 8 sýnir. Umtalsverð breyting hefur orðið á svörum við þessari spurningu miðað við fyrri tvær kannanir en áður var öryggi vistunar algengasta ástæðan.

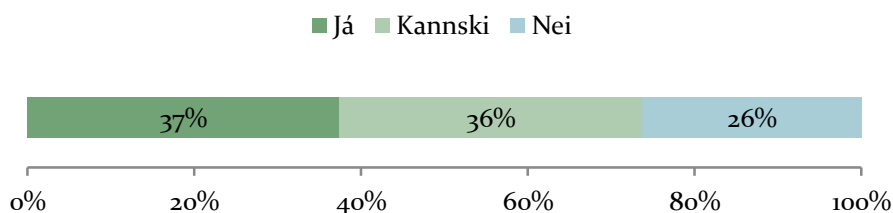
⁵ Tilgreina mátti fleiri en eitt atriði og því er samanlagt hlutfall hærra en 100%.

Mynd 8. Hvers vegna hefðir þú frekar kosið vistun í leikskóla en hjá dagforeldri?⁵

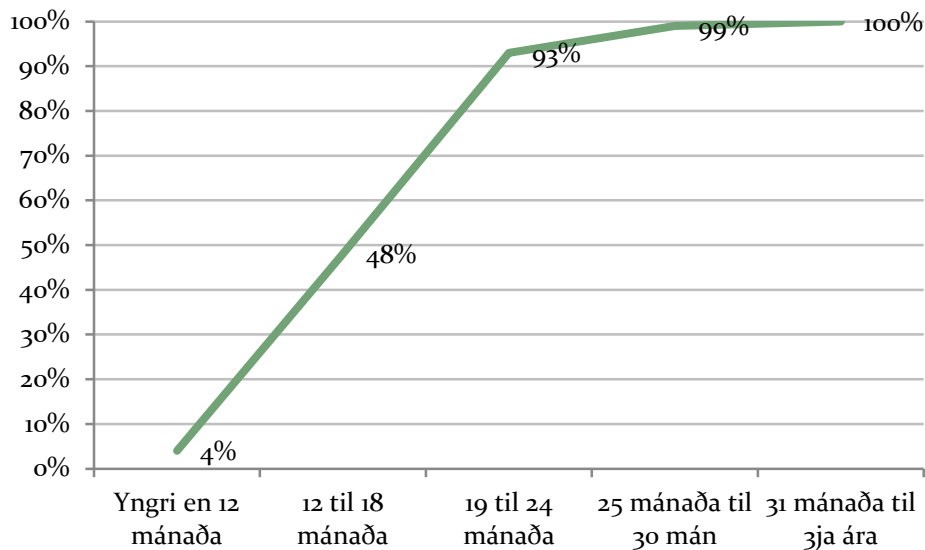
Þeir foreldrar sem svöruðu *annað* nefndu að það væri hagræðing ef barnið ætti eldra systkini í leikskóla að fara með börnin á sama stað, leikskóli væri í hverfinu, umsóknaferli hjá leikskóla væri einfaldara en fyrir pláss hjá dagforeldri og að barn sem væri orðið 2ja ára ætti ekki samleið með 6 mánaða barni. Þá var einnig nefnt að foreldrum væri mismunað eftir því hvenær ársins barn væri fætt þar mismunandi sé á hvaða aldri börn fá leikskólapláss og þar af leiðandi væri réttara að hafa niðurgreiðslur eftir aldri en ekki vistunarformi.

Foreldrarnir voru einnig spurðir hvort að þeir væru tilbúnir að greiða svipað gjald og hjá dagforeldri ef barnið þeirra kæmist fyrir inn í leikskóla en gjaldið myndi svo lækka eftir því sem barnið yrði eldra. Á mynd 9 má sjá að 37% foreldra var *fylgjandi* því og svipað hlutfall sagðist *kannski* vera til í slíkt. Hins vegar var fjórðungur foreldra *mótfallnir* þessari hugmynd.

Mynd 9. Værir þú tilbúin/n að greiða svipað gjald og hjá dagforeldri ef barnið þitt kæmist fyrir inn í leikskóla?

Foreldrar voru spurðir á hvaða aldursbili þeim fyndist þjónusta leikskóla henta best. Á mynd 10 kemur fram að um 90% svarenda töldu að þjónusta leikskóla ætti að hefjast þegar börnin hafa náð 18 mánaða.

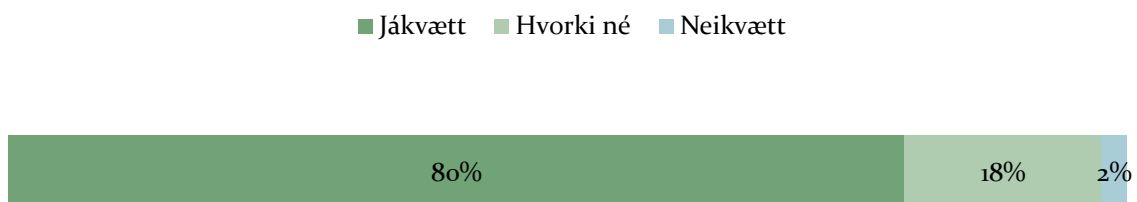

Mynd 10. Á hvaða aldri ættu börn að hefja leikskólagöngu?

Foreldrar 11 barna nefndu annað sem var t.d. að ungbarnaleikskólar gætu alveg komið í staðin fyrir dagforeldri og tillaga kom um að skoða betur samstarf milli dagforeldra og leikskóla þar sem mismunandi væri hvenær börn eru tilbúin til að fara í leikskóla. Einnig var það nefnt að ef gjaldið yrði svipað fyrir þjónustu dagforeldra og leikskóla þá væri val foreldra meira þar sem það gæti hentað sumum börnum að vera lengur hjá dagforeldri en eins og staðan er í dag þá færu börn strax í leikskóla og þeim byðist pláss þar sem það er mun ódýrari vistun.

Á sama hátt voru foreldrar beðnir um að leggja mat á það á hvaða aldursbili börn ættu að nýta þjónustu dagforeldra og spegluðu þær niðurstöður það sem fram kemur á mynd 10, þ.e. að um 50% foreldra töldu dagforeldra henta best börnum yngri en 18 mánaða og samtals 96% töldu dagforeldra henta best fyrir börn yngri en tveggja ára. Foreldrar 13 barna svöruðu að vistun hjá dagforeldri ætti aldrei við og barn ætti frekar að fá leikskólapláss þegar fæðingarorlofi lyki.

Foreldrar voru spurðir um viðhorf sitt til þess þegar dagforeldrar vinna tveir saman við daggæslu og voru þeir mjög *jákvæðir* gagnvart því eða 80% þeirra. Aðeins 2% foreldranna taldi slíkt fyrirkomulag *neikvætt* eins og sést á mynd 11.

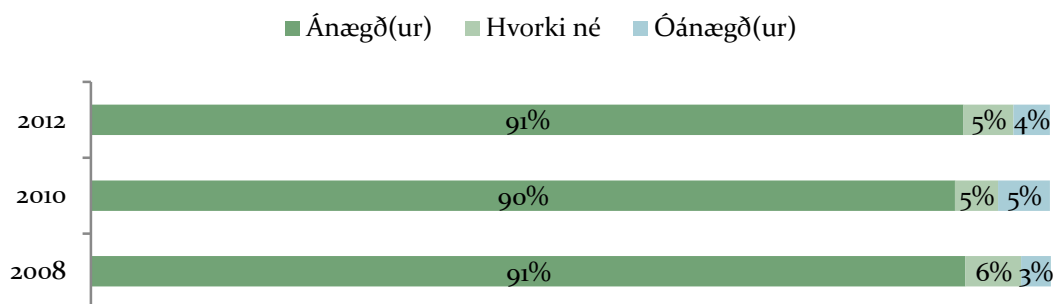
Mynd 11. Hvað finnst þér um að dagforeldrar vinni tveir saman við daggæslu?

Þeir foreldrar sem sögðu að þeim þætti jákvætt að dagforeldrar séu tveir saman með daggæslu voru spurðir nánar að hvaða leyti. Það sem foreldrar nefndu var að í því væri aukið öryggi þar sem tveir aðilar eru að fylgjast með börnunum en einnig ef skyndileg veikindi eða slys bæri að garði. Fyrir dagforeldrana væri það meiri stuðningur og félagskapur að vera í slíku samstarfi en einnig auðveldaði það matseld, þrif og að geta skroppið frá. Þá nefndu foreldrar að hægt væri að vera með meira skipulag og meiri örvun, jafnvel hafa hópavinnu eða skipta hópnum upp eftir aldri og auðveldara að fara með þau út. Einnig nefndu foreldrar að með samstarfi tveggja dagforeldra væri minna af veikindadögum vegna dagforeldra þar sem hægt væri að dreifa betur veikindadögum á allan hópinn þannig að hvert barn væri styttra heima.

Mjög lítill hluti foreldra taldi að samstarf tveggja dagforeldra væri neikvætt en þeir voru líka spurðir nánar út í sína skoðun. Það helsta sem foreldrar nefndu var að þá væru börnin of mörg, meiri læti, ekki eins heimilislegt yfirbragð og það gæti verið tilhneiging að annar aðilinn sæi meira um börnin en hinn.

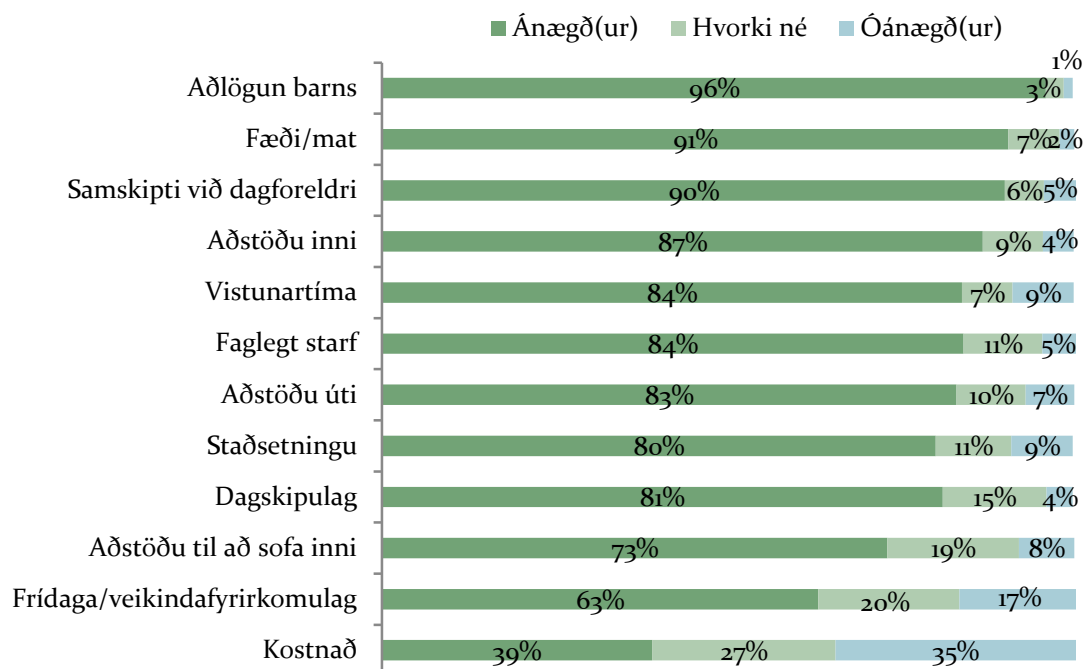
Ánægja með þjónustu dagforeldra

Ánægja foreldra með þjónustu dagforeldra er sú sama og í fyrri könnunum en um 90% foreldra eru ánægðir með þjónustuna, þar af 63% mjög ánægðir.

Mynd 12. Hversu ánægð(ur) eða óánægð(ur) ertu almennt með þjónustu dagforeldrisins?

Þá voru foreldrar spurðir hversu ánægðir þeir væru með ýmsa þætti sem sneru að daggæslunni. Eins og sést á mynd 13 voru þeir ánægðastir með *aðlögun barns, fæði eða matinn hjá dagforeldrinu og samskipti við dagforeldrið* eða í 90% tilvika eða meira hvert. Eini þátturinn sem skar sig úr var *kostnaður* við þjónustu dagforeldra þar sem einungis 38% foreldra voru ánægðir með hann og svipað hlutfall var óánægð með hann. Í könnunum 2010 og 2008 kom einnig fram að foreldrar voru óánægðastir með kostnaðinn við þjónustu dagforeldra.

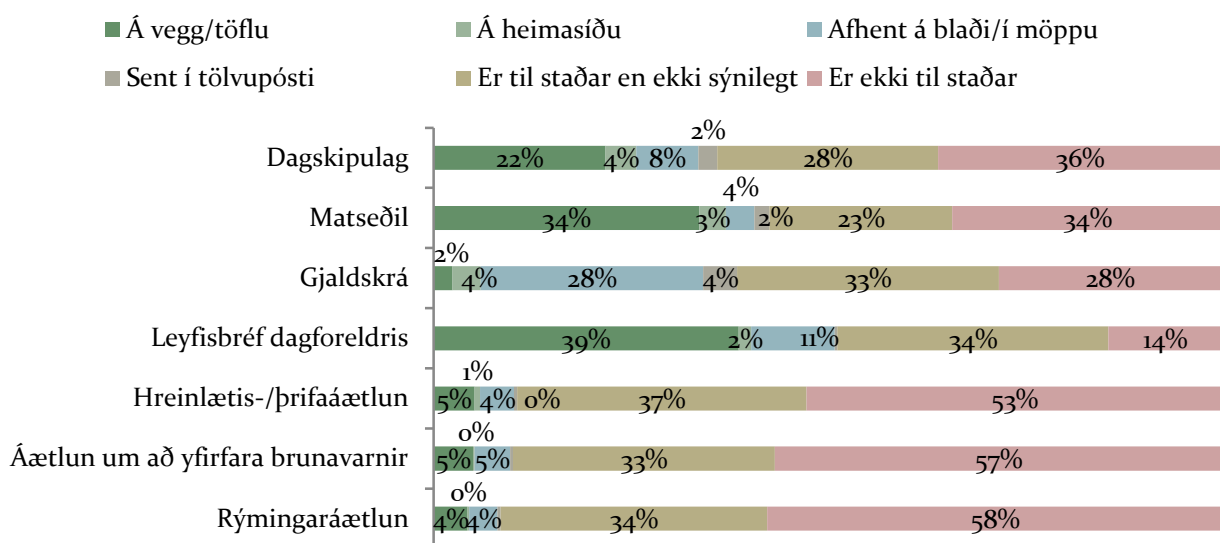
Mynd 13. Hversu ánægð(ur) eða óánægð(ur) ertu með þessa þætti hjá þínu dagforeldri?

Foreldrum var boðið að nefna annað sem þeir væru ánægðir með við þjónustu dagforeldra. 221 foreldri tjáði sig og það helsta sem þeir nefndu var að dagforeldrar sýndu börnunum

ástúð og umhyggju, væri jákvæð, skipulögð, sveigjanleg og með jákvæðan aga. Einnig nefndu margir að dagforeldrar gerði mikið með börnunum, sögðu frá deginum og hjá mörgum var mikið um tónlist og söng.

Foreldrum var líka boðið upp á að nefna eitthvað sem þeir væru óánægðir með varðandi þjónustu dagforeldra og gerðu 126 foreldrar það. Foreldrar voru einna helst óánægðir með frídaga dagforeldra þar sem þeim fannst þeir margir, oft á tíðum óvæntir, lítill fyrirvari og mikið verið að breyta sumarfrístíma. Þá fannst mörgum sumarfrí dagforeldra of langt. Foreldrar voru líka óánægðir með að þurfa borga fyrir svo marga frí- og veikindadaga. Þá voru foreldrar líka mjög óánægðir með hversu lítið eða ekkert væri farið út með börnin. Það vantaði upplýsingar um hvað væri í matinn, hvað börnin væru að gera yfir daginn og of mikið sjónvarpsáhorf. Foreldrar vildu líka eiga kost á sveigjanlegri vistunartíma og afleysingu fyrir dagforeldri. Einnig nefndu foreldrar að þar sem tveir dagforeldrar voru í samstarfi var stundum bara annað dagforeldrið á staðnum þó að börnin væru fleiri en fimm. Einnig að þegar annað dagforeldrið hafi verið veikt þá hafi daggæslan verið lokuð fyrir öll börnin.

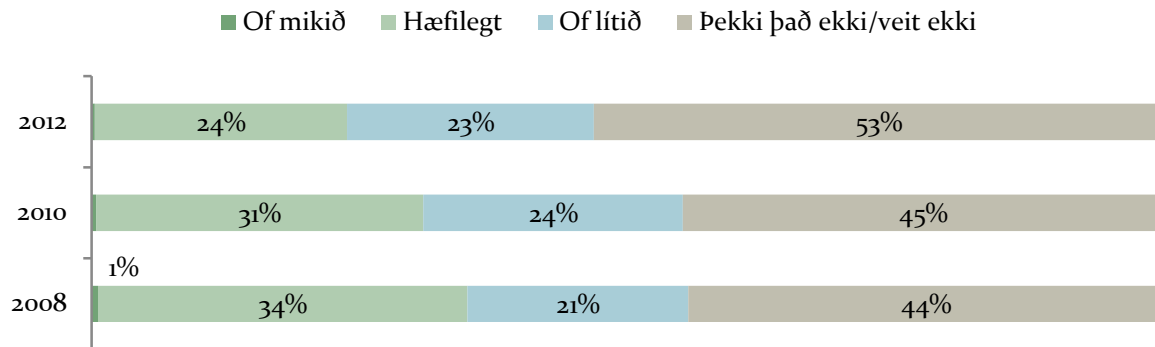
Spurt var um hvort ýmis atriði væru til staðar í ytri ramma starfsins og hvernig þau þá birtust foreldrum. Á mynd 14 sést að algengast var að *leyfisbréf dagforeldris* væri sýnilegt foreldrum eða í 50% tilvika á *vegg/töflu*, *heimasíðu*, *afhent á blaði/i möppu* eða *sent í tölvupósti*. Einnig var nokkuð algengt að *matseðill* (43%), *gjaldskrá* (38%) og *dagskipulag* (36%) væri sýnilegt. Að auki töldu enn fleiri foreldrar að þessi atriði væru til staðar hjá dagforeldri en ekki sýnilegt foreldrum. Hins vegar var yfir helmingur foreldra sem sagði að *áætlanir um hreinlæti/prif*, *brunavarnir* eða *rýmingu* daggæslunnar væri ekki til staðar hjá dagforeldri.

Mynd 14. Hvar getur þú séð þessi atriði hjá dagforeldrinu?

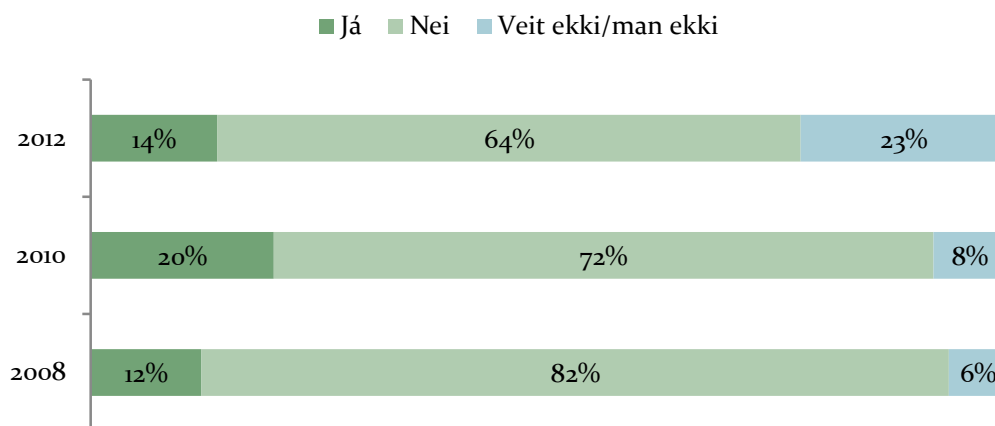
Eftirlit með starfseminni

Foreldrarnir höfðu mismunandi skoðanir og þekkingu á eftirliti með störfum dagforeldra eins og sjá má á mynd 15. Aðeins fjórðungi foreldra fannst eftirlitið *hæfilegt* en þekkingarleysi á eftirliti með dagforeldrum jókst milli ára meðal foreldra þar sem yfir helmingur sagði að þeir *þekktu eða vissu ekki* um eftirlitið. Nær engum finnst eftirlit of mikið.

Mynd 15. Finnst þér eftirlit með störfum dagforeldra vera of mikið, hæfilegt eða of lítið?

Aðeins 14% foreldra höfðu séð eða verið sagt frá niðurstöðum úr eftirlitsheimsókn frá skóla- og frístundasviði sem var heldur færri en 2010 en svipað og 2008.

Mynd 16. Hefur dagforeldrið sýnt þér eða sagt þér frá niðurstöðum frá eftirlitsheimsókn frá skóla- og frístundasviði s.s. með afriti af gátlista?

Aðeins fleirum hafði verið sagt frá ráðgjafaheimsókn daggæsluráðgjafa frá þjónustumiðstöð hverfisins miðað við könnunina 2008, eða 17% samanborið við 13% þá.

Foreldrarnir voru spurðir hvort að þeir hefðu einhvern tíma á undanförunum 12 mánuðum komið á framfæri athugasemd til þjónustumiðstöðvar eða skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar vegna þjónustu dagforeldris og langflestir eða um 95% svöruðu því *neitandi*. Það er í samræmi við niðurstöður fyrri kannana.

Þeir foreldrar sem höfðu komið á framfæri athugasemd vegna þjónustu dagforeldri voru spurðir nánar út í hvers vegna þeir hefðu gert athugasemd. Flestir höfðu gert athugasemd vegna veikinda- og frídaga dagforeldris. Þá hafði verið gerð athugasemd um að dagvistunargjald lækkaði ekki þegar framlag Reykjavíkurborgar til dagforeldris hækkaði. Einnig höfðu foreldrar gert athugasemd um annað dagforeldri en það sem barn þeirra var hjá þegar könnunin var framkvæmd vegna þess að dagforeldri var með of mörg börn eða vegna vanrækslu. Einnig komu foreldrar á framfæri athugasemd varðandi dagforeldri sem þeir höfðu farið að skoða hjá en ekki þegið pláss. Þá höfðu nokkrir foreldrar verið að koma hrósi á framfæri. Nokkuð algengt var að foreldrar lýstu því að þeir voru óánægðir með að heyra ekki hvort að athugasemd hefði verið skoðuð eða hrós hafi skilað sér.

Í lok könnunarinnar gátu foreldrar komið á framfæri því sem þeir vildu um þjónustu dagforeldra almennt eða dagvistunarúrræði fyrir börnin, sem um 140 foreldrar gerðu. Margir vildu koma því á framfæri að þeir væru ánægðir með dagforeldrið sem barn þeirra væri hjá. Nokkrir foreldrar voru óánægðir með hversu mikinn hluta þeir þurfa að greiða af vistunargjaldi hjá dagforeldrum miðað við hvað foreldrar þurfa að greiða fyrir leikskólapláss. Einnig voru margir óánægðir með að barn þeirra kæmist ekki inn í leikskóla fyrir 2ja ára aldurinn og börnum væri mismunað þar sem sum fengju pláss um 18 mánaða en önnur um 30 mánaða eftir því hvenær ársins þau væru fædd. Þannig yrðu foreldrar barna sem eru fædd snemma á árinu að greiða meira fyrir dagvistun þar sem mun dýrara er að hafa barn hjá dagforeldri en í leikskóla. Jafna þyrfti greiðslur foreldra fyrir dagvistun yngstu barna við greiðslur fyrir leikskólapláss og þá sérstaklega vegna barna sem náð hafa 18 mánaða aldri. Þá myndu foreldrar hafa meira val um það í hvernig vistun þeir vilja fyrir barnið sitt.

Foreldrum fannst líka vanta skráningarkerfi til að halda utan um og auðvelda foreldrum að fá pláss hjá dagforeldri. Erfitt væri að fá pláss og ekki hægt að stóla á að fá pláss að loknu fæðingarorlofi. Einnig nefndu foreldrar að þeim fannst vanta upplýsingasíðu þar sem foreldrar gætu séð hvað þyrfti að huga að s.s. gilt leyfisbréf, umsögn eftirlitsaðila, meðmæli foreldra, áherslur daggæslunnar, matseðil og dagskipulag. Þá fannst foreldrum þeim vanta upplýsingar um laus pláss, skyldur dagforeldra og réttindi þeirra til veikinda- og frídaga.

Foreldrum fannst líka vinnutími dagforeldra ekki endurspegla vinnumarkaðinn og lítill sveigjanleiki væri í opnunartíma hjá dagforeldrum. Veikinda- og frídagar dagforeldra væru einnig erfiðir fyrir foreldra og ekki væri hægt að stóla á vistunina eins og vistun í leikskóla. Foreldrum fannst vanta einhvers konar afleysingu fyrir dagforeldra og bentu á fyrirmynd að þannig kerfi í Danmörku þar sem hópur dagforeldra í sama hverfi leysir það sín í milli. Þá væru starfsdagar í leikskóla samræmdir innan hverfa en ekki hjá dagforeldrum.

Foreldrum fannst mikill munur á aðstöðu milli dagforeldra en einnig því sem gert væri með börnunum s.s. varðandi útiveru og örvun. Nefnt var að það væri ekki við hæfi að vistun hjá dagforeldrum væri nánast eina úrræðið fyrir yngstu börnin.

Samantekt

Hér hefur verið lýst viðhorfum foreldra barna sem voru í daggæslu hjá dagforeldrum í Reykjavík veturinn 2011-2012.

Yfir helmingur foreldranna hóf leit að dagforeldri þegar barn þeirra var 1-6 mánaða og langflest börnin voru 7-12 mánaða þegar þau hófu vistun. Fleiri yngri börn hófu vist hjá dagforeldri núna en fyrir tveimur árum þegar könnunin var síðast gerð. Flestir nefndu óformlegar leiðir þegar spurt var um hvar þeir fengu upplýsingar um dagforeldra fyrir börn sín, svo sem í gegnum fjölskyldu og vini en dregið hefur úr því að foreldrar fái þessar upplýsingar af heimasíðu skóla- og frístundasviðs miðað við könnunina 2010. Langflestir foreldranna skrifuðu undir dvalarsamning, fengu afrit af honum og kynningu frá dagforeldri um reglur um niðurgreiðslur frá Reykjavíkurborga. Mun fleiri foreldrar fá núna kynningu frá dagforeldri á greiðslum vegna frí- og veikindadaga dagforeldris eða rúmlega helmingum á móti aðeins 14% í könnun sem gerð var árið 2008.

Foreldrar vildu almennt ekki meiri aðstoð við val á dagforeldri en það ber að hafa í huga að flestir fengu upplýsingar um dagforeldrið frá einhverjum sem þeir þekktu eða þekktu sjálfir persónulega dagforeldrið áður en barn þeirra hóf vistun hjá því. Foreldrar voru sammála um að um fáa dagforeldra hefði verið að velja þegar þeir leituðu að dagforeldri fyrir barn sitt og yfir 60% gerði engan samanburð á dagforeldrum áður en það tók vistun hjá því dagforeldri sem barnið þeirra var hjá. Þriðjungur foreldra nýtti þjónustu dagforeldris í öðru hverfi en þeir bjuggu eða störfuðu í en tæplega helmingur þeirra vildu fremur hafa dagforeldrið í sínu búsetuhverfi.

Rúmlega helmingur foreldra hefði frekar viljað leikskólapláss en vistun hjá dagforeldri og langalgengasta ástæðan var vegna þess að vistun í leikskóla er ódýrari fyrir foreldra. Rúmlega þriðjungur foreldra var hins vegar þegar tilbúinn til að greiða svipað gjald fyrir leikskólapláss og þeir gera fyrir dagforeldraþjónustu ef barn þeirra kæmist fyrr inn í leikskóla og að auki voru svipað margir sem voru tilbúnir að skoða þá hugmynd betur. Langflestir foreldranna voru jákvæðir fyrir því að tveir dagforeldrar störfuðu saman og töldu það helst auka öryggi barna jafnt sem dagforeldra. Þá fannst miklum meirihluta foreldra að þjónusta dagforeldra hentaði best fyrir börn yngri en 18 mánaða. Í samræmi við það taldi stærsti hópur foreldra í þessari könnun að börn ættu að hefja vistun í leikskóla 12-24 mánaða.

Mikil ánægja var með þjónustu dagforeldra en yfir 90% voru ánægðir með hana. Þetta er svipað hlutfall og í fyrri könnunum. Foreldrar voru ánægðastir með aðlögun barns, matinn hjá dagforeldrinu og samskipti við dagforeldrið. Mjög margir skrifuðu í opnum svörum eitthvað persónulegt sem þeim líkaði við dagforeldrið og um skipulag starfsins. Óánægðastir

voru foreldrar með kostnaðinn við vistun barns í daggæslu og í opnum svörum kom fram að margir voru óánægðir með fyrirkomulag veikindaleyfa og frídaga.

Algenzt var að leyfisbréf dagforeldris, matseðill og dagskipulag væri sýnilegt foreldrum en færri foreldrar vissu um ýmsar áætlanir s.s. um þrif eða brunavarnir. Fáir foreldrar höfðu þó séð eða verið sagt frá niðurstöðum úr heimsóknum frá skóla- og frístundasviði eða frá þjónustumiðstöð hverfisins. Langflestir foreldrar vissu hvert skyldi leita með ábendingar eða athugasemdir um starfsemi dagforeldra en fáir höfðu komið slíku á framfæri.